

Lucia Piussi

Nic není horšího než sentiment cynika

text Marcel Sauer | foto autor a Yusuf Sayman

Lucia Piussi je rockerkou, spisovatelkou, zpěvačkou, autorkou písňových textů a kdysi i herečkou legendárního bratislavského divadla Stoka. Její kniha **LÁSKA JE SLÍPKA** vyšla nedávno v českém překladu a na pódiích ji můžete slyšet hrát a zpívat s kapelou Živé kvety. Povídali jsme si o hledání, pravdě a duševním hladu.

Patříte k těm lidem, o nichž, i přes jejich výrazné aktivity, většina jejich spoluobčanů nikdy neslyšela...

Možná ne, ale moje sestra, která je dokumentaristka, patří do stejné skupiny, a podívejte, jaké se jí nedávno dostalo slávy. Stačí, že jí za dokument o slovenské justici chvíli hrozilo vězení, a její filmy najednou viděly tisíce lidí. Nelze podceňovat autentickou kulturu, i když je silně menšinová. Stále tu je jako spodní voda čeká na žiznivé. Pro nás je podstatné, že si nás našli sami. Že nejsme produktem propagandy. Věřím na duševní hlad. K pocitu spokojenosti se životem nestačí plné břicho. Věřím, že lidi je

možno obelhávat vždy jen po určité mez. Na nás se proto lepší ti žizniví a hladoví, ne ti přežraní. A ti jsou tím nejlepším publikem. **Rikáte, že si vás lidé našli. Naše generace byla za minulého režimu zvyklá najít si z mála, které se nabízelo, to, co za něco stálo. Mají ale mladší lidé dnes potřebu něco hledat, když se jim toho nabízí mnohem víc, než dokážou vstřebat?**

Mám pocit, že právě proto, že toho je tolik, začíná to být zase podobné tomu, když nebylo nic. Lidé se musí přehrabovat a hledat, a když najdou, tak se toho drží. Za námi nejdou nikdy davy, ale vždy konkrétní lidé, většinou mladí.

Zpíváte například o tom, že „najväčšie úniky peňazí sú priamo v štátnom sektore“. Pojem angažovaná píseň zní v našem prostoru strašně, ale některé vaše skladby vystihuje dost přesně...

Pro mne není společenská angažovanost klíšé. Divím se, že těm, kteří nad tímto termínem ohrnují nos, nedochází, že jsme tu všichni na jedné lodi a když ne ideály, tak alespoň elementární ekonomické chování nám říká, že pokud chceme přežít, musíme se starat o společnost jako o jeden celek. Je to pocit zoufalství, který mne nutí zpívat o věcech jako popálení Natálky nebo vražda Daniela Tupého. Je to zoufalství z toho, že

se věci ubírají špatným směrem. Že tady někdo chce žít na úkor druhého a že tudy cesta nevede, protože z toho jsou traumatata nejen na straně obětí, ale i na straně vinných.

Potřebuje autor odvalu k tomu, aby v písni, kterou pak bude zpívat tisícům lidí, tak jasně formuloval svůj osobní názor?

Nevím, možná jsem i strašpytel. Ale věřím, že pravda je nejvyšší hodnota. Mám prostě potřebu věci pojmenovat, říct je nahlas, abych se za sebe nemusela stydět. Mám dobrý pocit, když se to dostane ven. V tu chvíli je člověk šťastný a svobodný a je jedno, co si kdo pomyslí. Mám štěstí, že se v kapele v těhle zásadních věcech shodneme. Bez svobody ztrácí člověk důstojnost. Lidé se často tváří, že jim nezáleží na tom, že o svobodu přišli. Ale to zoufalství z toho, že se nechali zatáhnout do nějaké společenské hry a nechali se ztročit, z nich stejně křičí. Člověk se stále rozhoduje mezi otroctvím a svobodou a každý ústupek je hanebný. Věřím, že bohové nad námi pláčou, když se něco takového stane.

Ovlivnilo vás to, že jste vyrůstala v literárním prostředí?

Naše máma vedla časopis Kozmos. Doma se pěstovalo něco jako kult svobodného ducha. Žilo se časopisem, astronomií a filozofováním. Vedly se sáhodlouhé rozhovory a nad svobodou ducha se u nás žaslo. Jako děti jsme měly privilegium, že dokud jsme měly

nou přijde věta a za ní druhá. Najednou naskočí ten proces, já pojmenovávám to, co se děje, a ukládám to do slov na Bálikovu nebo vlastní hudbu. Trpíme přeci i v extrémních pocitech štěstí, všiml jste si?

Nevšíli. Jak?

Já se dojímám nad životem ve chvílích, kdy ho nějak zaznamenávám. Je to úchylné i vzrušující. Když probíhá život sám, tak zívám, ale když to někdo perfektně zapíše, tak sílím. Něco zaznamenávám, jsem ta, kdo sama sebe pozoruje a může cosi vynést na světlo v podobě krásy. Najednou dostane všechno smysl. Funguje to, když trpím, ale i když létám. Když se nic neděje, chřadnu. Chybí mi potrava pro duši. Spím a čekám, kdy zase přijde pořádné sousto.

Živé kvety vznikly v legendárním bratislavském divadle Stoka. Co si z něj nesete dál?

Stoka byla ohromná výheň, kde jsme všichni, kdo jsme prošli rukama Blaho Uhlára, byli ukutí. Nesu si ji v sobě dál. Nebojím se sáhnout do sebe a vytvořit něco, co čerpá jen z nás samotných. To je ta ohromná věc, kterou do nás Uhlár zasel. Akademická kultura vyrábí ovečky, které si netroufnou říct něco jen za sebe a za svoje životy už vůbec ne. Uhlár je geniální iniciátor tvořivosti. Je jako dobrý čaroděj, který vynáší na světlo to, co je v člověku. Najednou se zblázníš a zahraješ tak, že jsi ještě před hodinou netušil, že v tobě něco takového dřímá.

„Její literární debut působí jako gruntovní úklid v ní samé, způsob, jak se vyrovnat s náročnou životní kapitolou, a razance jejího počínu je úctyhodná. Žádná zbytečná slova nebo zhrzené kňourání.“ Petra Hůlová

silu, mohly jsme se těch dýchánek účastnit. Pilo se červené víno, hrály se šachy a řešila se rozpínavost vesmíru. Nerozumely jsme těm rozhovorům, ale měly pro nás absolutní kouzlo. Na každou otázku jsme dostaly odpověď. To je atmosféra, která na člověka ulpí.

To, že umělec musí trpět, je ohrané klíšé. Ale vaše písně, z nichž vyzařuje spokojenost, nemají takovou energii jako ty „naštvané“. Není tedy pro vaši tvorbu opravdu lepší být nešťastná?

Vlastně to většinou nesouvisí. Někdy se urodí lepší kousek. Například písnička **ČAS** je napsaná z úplného dna. **BOJÍŠ VÝŠKY** je čistý lékařský nález, zranění. Ani naše nejslavnější **DNI AKO KOMÍNY** nevznikla ze zoufalství. Ale pak jsou výjimečné situace, které přinášejí výjimečné písničky. V čím hlubší studni se člověk ocitne, tím účinnější protilátku si musí vytvořit, aby se z toho dostal. Je to proces, nad kterým nemám kontrolu. Nejlepší věci vznikají na dně, když nepomáhá už vůbec nic, nebo zase ve výškách, ze kterých člověk už sílí. Najed-

Ve vašich písních je permanentní rozčarování ze slovenské politiky. Ještě si idealizujete situaci v Česku, že je lepší?

Je to všude stejné. Netoužím zpívat o konkrétních politických kauzách. Moje angažovanost je čistě lidská a básnická. Například když Fico vyhrál volby, šla jsem druhý den po městě, nikde nikdo a já měla najednou pocit, že obloha je těžká jako deka. Pak jsme

se sešli s Bálikem, on chytil kytaru a já jsem zaspívala „Táto krajina je posadnutá ťažkým červeným súknom“. Nebyl záměr, že napíšeme písničku. Je to pocit ze země, z konzervovaný v tom verši. Pořád to je poezie o tom, co se děje v duši. Ale písniček o lásce máme víc než o politice.

Mohla byste klidně říct, „mí Pražané mi rozumějí“. Proč myslíte, že to tak je? Je vnímání kapely jiné v Praze než v Bratislavě?

Když jsme se Stokou hráli v Praze, chodilo na nás málo lidí a bylo to frustrující. Nikdy se tam nevytvořilo něco jako naši diváci. Přišlo to až s kapelou. Nevím, co to je, ale Praha je pro nás skutečně nadechnutí. Jako bychom těm lidem zaplnili nějaké prázdné místo v srdci a oni se k nám vracejí, když tu hrajeme. Doma máme také dost příznivců, ale i dost těch, kteří nás nenávidí, i když bychom jim mohli být ukradení. Proč je tak štveme, když jsme takoví ubožáci?

Když hraje nějaká kapela v zahraničí, obvykle na ni přijdou krajané, neboť je to pro ně taková pohlednice z rodné země. Když jste hráli v New Yorku, převažovali na koncertě Češi a někteří Slováci poukazovali na vaše „špatné“ politické zařazení. Jak jste na Slovensku tedy vnímání?

Na Slovensku je zastávání některých principů úplně absurdním pojmem, který nezapadá do rodinkářské mentality. Proto se na nás lidé často dívají jako na nějaký nepochopitelný úkaz a snaží se přijít na to, o co nám ve skutečnosti jde. Odpovědi mají pozhnaně.

Vidím to i na příkladu své sestry. V „lepší“ společnosti se ujal názor, že její filmy jsou vlastně strašně „povrchní“. Lidi, kteří tohle šíří, bagatelizují hledání pravdy, protože je to pro ně pohodlnější než si přiznat, že sami nic nehledají. Je to jejich škoda.

Vaše kniha popisuje velmi otevřené sexuální scény. Řikáte, že zobrazujete život pravdivě a nemůžete tedy zavřít dveře do ložnice. Ale v životě, i v tom pravdivém, se lidé v ložnici zavírají. Stejně jako třeba na záchodě – a o tomto dění nepíšete. Zřejmě vás těší popisovat sexuální scény...

Těší. Charles Bukowski nezavíral dveře ani na záchodě a chvála Bohu za to. V jeho případě je to skvělá literatura. Klidně si mysle-

LUCIA PIUSSI (1971) zpívá vlastní texty v kapele Živé kvety. Pracovala jako herečka (a také uklízečka) v legendárním bratislavském divadle Stoka, kde hrála téměř ve všech inscenacích. Vystudovala scenáristiku na VŠMU v Bratislavě, psala básně a povídky do časopisů; román **LÁSKA JE SLÍPKA** (2011) je její opožděný literární debut.

LÁSKA JE SLÍPKA

Básník Karol, herec David, milionář Noro a Lena: tři muži a jedna žena. Příběh Leniných milostných vzplanutí a zklamání, vášně a hledání lásky zavádí čtenáře do bohémského prostředí Bratislavy, ale i Prahy. Lucia Piussi tu živým až slangovým jazykem podala velmi přímou výpověď o intimním životě současné ženy a o její snaze najít osobní i profesní ukotvení. Ze slovenštiny přeložil Ondřej Mrázek.

te, že zvu lidi do své ložnice. Mě to neuráží, protože vím, že jinde odhaluji daleko víc. Kniha, kterou jsem napsala o lásce, tenhle druh odhalení potřebovala. Umění je skvělé v tom, že může ukázat špínu a nedokonalost všedního dne a přitom mířit do věčnosti a ke hvězdám. Sexualita je nepochopitelná a zároveň přesná. Něco zásadního o nás vypovídá. V téhle knize bych nebyla opravdová, kdybych něco zamlčovala. Někdy člověk musí najít odvahu vyjít nahý na jeviště. Unavují mě ty současní sofistikovaní spisovatelé, kteří se v každé větě skrývají jako v hlubokém zákopu. Píší šikovně, ale z nich samotných nevidíte ani jejich nos.

Milostné scény postav mají evidentně předobraz ve vašem životě. Nebojíte se, že když pak stojíte na pódiu, lidem se tyhle intimní scény vybavují?

Je mi jedno, co se lidem při našich písničkách vybavuje. Ať to jsou klidně erotické scény. Hlavně, že se jim nevybavují účty a pracovní telefonáty. Snít jakýmkoliv způsobem je dovoleno.

Jaký máte vztah k české undergroundové scéně?

Všichni v kapele jsme na ní vyrostli. Každý jinak, ale v jistém věku jsme ji přijali jako cosi zásadního. Já žila ve Stoce, která

byla kvůli svým názorům považována za extrémistickou.

Už jen tím velebením absolutní umělecké svobody a občanské angažovanosti členů Sto-

chci utéct. Není nic horšího než sentiment cynika. Vidím za tím veršem dojetí estébáka, který ve svém životě už zamázl pár lidí a teď si nalévá a teskni za stromečkem.

Je mi jedno, co se lidem při našich písničkách vybavuje. Ať to jsou klidně erotické scény. Hlavně, že se jim nevybavují účty a pracovní telefonáty. Snít jakýmkoliv způsobem je dovoleno.

ky. Nebo kvůli rebelským Uhlárovým útokům vůči úředníkům a snaze o odstátnění celé naší kultury. Tam jsem se seznámila s Magorovými esejemi a radostí výskla, že je to přesně tak!

Slovenská popová scéna mívala v Česku v osmdesátých letech dobrý zvuk, protože nebyla tak rozplizlá jako ta česká. Jak na ni vzpomínáte vy?

My jsme v Bratislavě naštěstí chytali vídeňskou televizi a dívali se na jejich hitparádu. Sledovali jsme ta videa a žili tím každý den ve škole jako blázni. Myslím, že soc-pop je jako pohádka o začarované zemi. Je to Šípková Růženka. Ať u vás nebo u nás. Když někde v rádiu slyším zpívat Hammela „vždy keď pília krásny strom, je mi ho ľúto“, tak

My jsme tuhle temnou hudební kapitolu opustili, ale pop osmdesátých let se k nám zase vrátil. Jak to bylo na Slovensku?

U nás to je stejné. Uměle to živi všechna ta rádia, která dbají na to, aby náhodou nehrála lépe a nepěstovala v lidech dobrý vkus. To přeci nelze dopustit. Z čeho by pak žily ty postsocialistické příšery?

Co je pro vás v životě důležité?

Konkrétní živé bytosti, sdílení, duchovní prožívání a vztahy.

„Těm, co to vzdali“ zpíváte „žijte si dále v tom svojom želé“. Kdo jsou ti, co to vzdali?

To je z té písničky jasné, ne? Ti, co zvolili lehčí cestu. Mohou mít na této zemi jakékoliv výhody, ale vtípy a posměch je neminou. ■